

ВИСНОВОК

**на проект внесення змін до ст. 293 ЦПК України щодо протидії
зловживанню правом на апеляційне оскарження судових ухвал,
підготовлений ГО «Асоціація слідчих суддів України»**

Науковому колективу кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія» представлено для аналізу проект внесення змін до ст. 293 ЦПК України щодо протидії зловживанню правом на апеляційне оскарження судових ухвал, підготовлений ГО «Асоціація слідчих суддів України». Вказаним проектом запропоновано два альтернативних варіанти внесення змін до положень ст. 293 ЦПК України.

Відповідно до першого варіанту пропонується викласти ч. 2 ст. 293 ЦПК України в наступній редакції:

«2. Заперечення на ухвали, що не підлягають оскарженню окремо від рішення суду, включаються до апеляційної скарги на рішення суду. У разі подання апеляційної скарги на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду, а також апеляційної скарги на ухвалу, що вже переглядалася в апеляційному порядку, оскарження якої перешкоджає подальшому розгляду справи, суд першої інстанції повертає її заявнику, про що постановляє ухвалу, яка не підлягає оскарженню».

Згідно другого варіанту пропонується викласти ч. 3 ст. 293 ЦПК України в наступній редакції:

«3. У разі подання апеляційної скарги на ухвали суду першої інстанції, передбачені пунктами 2, 7, 9, 18-30 частини першої цієї статті, а також апеляційної скарги на ухвалу, що вже переглядалася в апеляційному порядку, оскарження якої перешкоджає подальшому розгляду справи, до апеляційного суду передаються лише копії матеріалів, необхідних для розгляду скарги. У разі необхідності апеляційний суд може витребувати також копії інших матеріалів справи».

В результаті проведеного аналізу представленого проекту слід зазначити, що в судовій практиці дійсно існує проблема багаторазового оскарження

недобросовісними учасниками цивільного процесу судових ухвал, відносно яких в законі відсутня вказівка про необхідність передання до суду апеляційної інстанції лише копії матеріалів, необхідних для розгляду скарги. Тому суди змушені у випадку подання навіть завідомо безпідставних апеляційних скарг відповідно до вимог ч. 2 ст. 296 ЦПК України направляти на наступний день після закінчення строку для подання апеляційної скарги до суду апеляційної інстанції апеляційну скаргу разом з усією справою. Це фактично нівелює положення ч. 4 ст. 293 ЦПК України, відповідно до яких подання апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції не перешкоджає продовженню розгляду справи цим судом, оскільки відсутність матеріалів цивільної справи робить неможливим розгляд її судом першої інстанції. Тому з метою забезпечення реального виконання вимог ч. 4 ст. 293 ЦПК України та дотримання розумних строків розгляду справи судом першої інстанції, усунення можливості зловживання учасниками процесу своїми процесуальними правами на апеляційне оскарження судових ухвал, недопущення перевантаження апеляційних судів безпідставними апеляційними скаргами, є нагальна необхідність внесення змін до ст. 293 ЦПК України.

Слід зауважити, що прийняття будь-якого із запропонованих ГО «Асоціація слідчих суддів України» варіантів редакції ст. 293 ЦПК України сприятиме виконанню вищевказаних завдань. Втім все ж більш правильним вбачається саме другий варіант. Надання суду першої інстанції повноважень повертати апеляційну скаргу у випадку повторного оскарження судової ухвали унеможливило застосування положень ст. 318 ЦПК України, які передбачають порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до апеляційного суду після закінчення апеляційного розгляду справи. Так, наприклад, у випадку коли строки на подання апеляційної скарги у зв'язку з пропущенням їх з поважних причин були поновлені або продовжені і особа, яка подала апеляційну скаргу, не була присутня під час розгляду справи, апеляційний суд, відповідно до положень ст. 318 ЦПК, повинен цю скаргу розглянути на загальних підставах. Втім, якщо буде прийнято саме перший із запропонованих варіантів змін до ст. 293 ЦПК України, то така скарга взагалі не потрапить до апеляційного суду,

оскільки буде повернута скаргнику судом першої інстанції без можливості оскарження ухвали про її повернення.

Тому вважаємо за доцільне внести на розгляд відповідного комітету ВРУ саме другий варіант проекту, який передбачає викладення ч. 3 ст. 293 ЦПК України в наступній редакції:

«3. У разі подання апеляційної скарги на ухвали суду першої інстанції, передбачені пунктами 2, 7, 9, 18-30 частини першої цієї статті, **а також апеляційної скарги на ухвалу, що вже переглядалася в апеляційному порядку, оскарження якої перешкоджає подальшому розгляду справи**, до апеляційного суду передаються лише копії матеріалів, необхідних для розгляду скарги. У разі необхідності апеляційний суд може витребувати також копії інших матеріалів справи».

Побоювання щодо понесення судами зайвих витрат на копіювання матеріалів справ та направлення їх до апеляційного суду є безпідставними, оскільки запровадження таких змін позбавить сенсу повторне оскарження судових ухвал, а отже такі дії з боку недобросовісних учасників процесу припиняться.

Завідувач кафедри цивільного процесу
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
д.ю.н., професор

Н.Ю.Голубева

к.ю.н., доцент кафедри
цивільного процесу
Національного університету
«Одеська юридична академія»

І.В. Андронов